

* یاسر کوتی

* خۆگەر وریا

ئاسۆی ئاشتەوایی نیوان کورد و شیعه له عێراق

ئاشتەوایی نیشتمانی له نیوان پیکهاته ئابینی و نەتەووییهکانی عێراق پێشمەرچیکی سەرەکییە بۆ کۆتایی هێنان بە توندتویزی و بەرقەرارکردنی ئاشتی و خۆشگوزەرانى له ولادتدا. پێشمەرچیکی خیرا بۆ ئاشتەوایی بریتییە له پابەندبوونی حکومەتی فیدرالی و حکومەتی هەرێم بە دەستور و سەلماندنی کاراییان له دابینکردنی خزمەتگوزاری و ناسایش و هەلی کار

له گەڵ شکستپێهێنانی رێکخراوی دەولەتی ئیسلامی (داعش) له پووی سەربازیهوه، حکومەتی عێراقی هەولەدات گرنگی بە بەدییهێنانی سەقامگیری و بوونیاتنانهوهی ژێرخانی وێرانکراو و گەیانندی خزمەتگوزاریهکان بەدات. بەلام، دارشتنی ستراتژیکی نیشتمانی تۆکمە و شیایوی جێبهجێکردن له نیوان کۆمەلگا ئیتنی و ئابینی جیاجیاکان، له پێی میکانیزمی گونجاو بۆ بەدییهێنانی متمانه، بەهەمان ناست گرنگە.

هەلبەتە بەهۆی پەيوەندیە میژووی و شەراکەتە سیاسیهکە نیوان شیعه و کورد، ئاشتەوایی له نیوان ئەو دوو پیکهاتهیه گرنگیهکی زۆری هەیه بۆ بەدییهێنانی ئاشتی و سەقامگیری له عێراقدا. بێگومان بەبێ نزیکهبوونهوهی ئەم دوو لایهنه، زالبوون بە سەر بەرپهستهکانی داهاووو کارێکی ئەستەم دەپیت له عێراقدا. لەم دیدهوه، بە دەستپێشخەری ئینستیتیوتی رۆژهلای ناههلاستی بۆ تووژینهوه (میری) و بەهاوبهشی له گەڵ سەنتەری رافیدهین بۆ گفتوگۆ، له رۆژانی ۲۸/ شوبات و ۱/ ئازاری ۲۰۱۸ زنجیرههک کۆبوونهوه و میزگرد له نیوان نوینهرانی پارته سەرەکیهکانی هەرێمی کوردستان و هاوتا شیعهکانیان له شاری نەجەف ئەنجام دران. کەسایهتی ئابینی و ئەکادیمستان و نوینهرانی پارته سیاسیهکان و ئەندامانی پەرلهمان له هەرێمی کوردستان و بەغدا ونهجهفهوه نامادهی کۆبوونهوهکان بوون.

سپیمناری یهکەم له ژێر ناو نیشانی "داهاوتی حکومرانی له عێراق: قهیرانهکان و دهرفته هاوبهشهکان"، و میزگردی دواتر له ژێر ناو نیشانی "رۆلی بریاربهدهستان و تووژدی دهسته بژێری سیاسی له دروستکردنی متمانه له نیوان پیکهاتهکانی کۆمه لگای عێراقی" بەرپوه چوون. ههروهها ئەندامانی شاندهکە هەرێم سەردانی ئایهتوللا به شیر ئەلنهجه فیی، یهکێک له گهوره مەرجههکانی شیعه، و سەید عهلاء ئەلموسهوی سەرۆکی دیوانی وه قفی شیعی کرد.

پهيوەندیه میژوویهکانی نیوان شیعه و کورد

ئەو خالانە که شیعه و کورد له یهک نزیک دهکاتهوه زیاتر له وانە که جیا یان دهکاتهوه، ئەمەش میژووی هاوبهش و خهباتی دژ به رژیمه دیکتاتۆرهکە سەدام حوسەین دهگرێتهوه. "زۆرێک له سەرکرده سیاسیه شیعهکان له گه لمان بوون له سەنگه رهکان و شاخهکانی هەرێمی کوردستان. ههروهها ئیتمه به یهکه وه له هه مان زینداندا بووین." ئەمە وتە و سەعدی ئەحمەد پیره، ئەندامی ئەنجومەنی سیاسی یهکپیتی نیشتمانی کوردستان بوو. پیره ئاماژهشی به وهدا که ئەم خهباته میژووییه هاوبه شه زۆرجار هاندەر بووه بۆ سەرکه وتن به سەر جیاوازیهکان، ناکرێت ئەم میژووه پشتگۆی بخریت."

دوابه‌دوای کهوتنی رژیمی سه‌دام حوسه‌ین له‌سالی 2003دا، شیعه و کورد هاوپه‌یمانیه‌کیان دروست کرد به‌مه‌به‌ستی به‌دییه‌پنانی حکومراڤیه‌تیکه‌ی دیموکراسی. به‌ووتی جه‌عفه‌ر ئیمینکی، جیگری سه‌رۆکی په‌رله‌مانی کوردستان، "کورد و شیعه رۆلێکی سه‌ره‌کیان هه‌بوو له‌ دروستکردنی عێراقی نوێ." له‌پیناو ئه‌م ئامانجه‌شدا، هه‌ردوولا به‌یه‌که‌وه‌ کاریان بۆ په‌سه‌ندکردنی ده‌ستوری عێراق کرد له‌ سالی 2005. هه‌له‌به‌ته‌، ده‌نگه‌ره‌ کورده‌کانی پارێزگای نه‌وینه‌وا پالپشتیه‌کی زۆر گرنگ بوون بۆ په‌سه‌ندکردنی ده‌ستوری عێراقی چونکه‌ به‌بێ ده‌نگی ئه‌وان، کامه‌پینی "نه‌خیر"ی عه‌ره‌بی سوونه‌ که‌ له‌ پارێزگاکانی ئه‌نبار و سه‌لاحه‌ددیندا سه‌رکه‌وتنی به‌ده‌سته‌پینابوو، له‌ توانایدا بوو په‌سه‌ندکردنی ده‌ستوری رابگراییه‌. به‌گوێره‌ی یاساکان، گه‌ر سێ (3) پارێزگا دژ به‌ په‌سه‌ندکردنی ده‌ستور بوه‌ستایه‌ته‌وه‌ ئه‌وا ده‌ستور په‌سه‌ند نه‌ده‌کرا.

دوای سه‌رده‌می سه‌دام حوسه‌ین، په‌یوه‌ندی کورد به‌ عێراق زیاتر بوو، به‌ گوێره‌ی وته‌کانی عه‌ره‌فات که‌ره‌م، سه‌رۆکی لیستی پارتی دیموکراتی کوردستان له‌ په‌رله‌مانی به‌غدا، "هیچ کات کورد وه‌ک دوای 2003، هه‌ستی به‌ عێراقی‌بوونی خۆی نه‌کردبوو له‌و کاته‌ی که‌ له‌گه‌ڵ شیعه‌کاندا به‌هاوبه‌شی سه‌سته‌می نوێی حکومراڤیان دارشت له‌ عێراقدا." زیاد له‌وه‌ش که‌ره‌م وتی "له‌ژێر ئه‌و ده‌سه‌لاته‌ نوێیه‌دا، بۆ یه‌که‌م جار له‌ سالی 1992، کورد هه‌ستی به‌ عێراقی‌بوونی کرد." پاش 2003 کورد بوونه‌ به‌شداریه‌که‌ریکی گه‌وره‌ له‌ پرۆسه‌ی بپارێدان له‌ به‌غدا و به‌و پێیه‌ی که‌ کورد، له‌گه‌ڵ شیعه‌کان، چه‌ندین پۆستی بال‌ا و گرنگیان گرته‌ ئه‌ستۆ له‌ نیو تیکرای جومگه‌کانی سه‌سته‌می حکومراڤی له‌ عێراقدا.

گله‌یی و په‌رته‌وازیی

ئه‌م هاوپه‌یمانیه‌تیه‌ی نیوان کورد و شیعه‌ چووه‌ قوناخێکی نوێوه‌ و بووه‌ جێی گومان له‌و کاته‌ی که‌ په‌یوه‌ندی نیوان نووری مالیکی، سه‌رۆک وه‌زیرانی رابردوو، و حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان رووی له‌ خراپی کرد به‌هۆی ناکوکی له‌سه‌ر هه‌ناردنه‌کردنی نه‌وت و له‌ نه‌جامدا به‌شه‌ بودجه‌ی هه‌رێمی کوردستان له‌ بودجه‌ی عێراق وه‌ستێنرا. وه‌ له‌سالی 2017دا و له‌ دوای ئه‌نجامدانی ریفراڤندی سه‌ره‌خۆیی له‌ هه‌رێمی کوردستاندا له‌ 25/ ئه‌یلول/ 2018 دا، په‌یوه‌ندیه‌کانی نیوان شیعه‌ و کورد زیاتر هه‌له‌وه‌شانه‌وه‌.

دارێزه‌رانی سیاسات له‌ هه‌رێم ده‌لێن هه‌ر له‌سه‌رتاوه‌ سیاسه‌ته‌کانی به‌غدا به‌رامبه‌ر به‌ کورد هانیدان به‌وه‌ی روو له‌ ئه‌نجامدانی ریفراڤندۆم بکه‌ن. به‌ وته‌ی سه‌عدی پیره‌، "ریفراڤندۆم کاردانه‌وه‌ بوو به‌رامبه‌ر به‌ شیوازی مامه‌له‌ی به‌غدا له‌گه‌ڵ کورد." هه‌مان سیاسه‌تمه‌دار ناماژه‌ی به‌وه‌دا که‌ ریفراڤندۆم "بۆ گوێپینی دۆخه‌که‌ یان دارپشتنه‌وه‌ی سنوور یاخود دروستکردنی واقیعی تازه‌ نه‌بوو" به‌لکو ئه‌نجامدانی ریفراڤندۆم "رێکارێک بوو بۆ پرسیارکردن له‌ خه‌لک سه‌باره‌ت به‌وه‌ی که‌ چپیان بۆ داهاوتیان ده‌وێت." به‌لام، بپارێدروسته‌کرانی شیعه‌ به‌ره‌هه‌ستی ئه‌م بۆچوونه‌ ده‌که‌ن و پێیان وایه‌ که‌ کورد هه‌ر له‌ 2005ه‌وه‌ کاری جدی کردوه‌ له‌سه‌ر پرۆژه‌ی جیا‌بوونه‌وه‌.

هه‌رچپیه‌ک مه‌به‌ستی حکومه‌تی هه‌رێم بووبێت، له‌ ئه‌نجامدانی ریفراڤندۆم، سه‌رۆک وه‌زیرانی عێراق، چه‌یده‌ر عه‌بادی، به‌توندی به‌رامبه‌ری وه‌ستایه‌وه‌ و به‌ ناده‌ستوری و وه‌ک هه‌ولیک بۆ زیاتر لاوازکردنی عێراق وه‌سفی کرد. به‌هه‌مان شیوه‌، مه‌رجه‌عیه‌تی شیعی دژایه‌تی ریفراڤندۆمی کرد. له‌ ئه‌نجامدا، به‌غدا هه‌ستا به‌ گرتنه‌به‌ری چه‌ندین رێکاری سزایی وه‌کو داخستنی فرۆکه‌خانه‌کان به‌ رووی گه‌شته‌ نپوده‌وله‌تیه‌کان و کۆنترۆلکردنی ناوچه‌ جیناکۆکه‌کان به‌ باکاره‌پنانی هێز به‌که‌رکۆکی ده‌وله‌م‌ند به‌نه‌وته‌وه‌.

به‌لام په‌نگه‌ ره‌وا نه‌بیت ته‌نها لۆمه‌ی یه‌ک لا بکریت بۆ دروستبوونی ئه‌م ئالۆزیه‌ له‌ په‌یوه‌ندیه‌کانی نیوان به‌غدا و هه‌ولێردا. خۆ دروستبوونی ئه‌م ناله‌باریه‌ له‌ ئه‌نجامی "کرداری سیاسه‌تمه‌دارانی هه‌ردوو لایه‌ به‌وه‌ی که‌ کاره‌کانیان به‌ باشی نه‌کردوه‌، هه‌ر بۆیه‌ ده‌بیت سوود له‌ هه‌له‌کان وه‌رگیرین و لایه‌ره‌یه‌کی نوێ بکه‌ینه‌وه‌، چونکه‌ به‌ پێچه‌وانه‌ی ئه‌مه‌ پووبه‌پوی کیشی دیکه‌مان ده‌کاته‌وه‌ له‌ داهاوتودا"، به‌گوێره‌ی وته‌کانی هادی عه‌لی، سه‌رۆکی ئه‌نجومه‌نی سیاسی یه‌گرتوی ئیسلامی کوردستان. ئه‌و ناماژه‌شی به‌وه‌دا که‌ "عێراق له‌وپه‌ری لاوازیاده‌ له‌به‌ر دۆخی ناله‌باری ناوخۆیدا که‌ بوونه‌ هۆی دروستبوونی مه‌ترسی له‌سه‌ر یه‌که‌پارچه‌یی خاکه‌که‌ی و یه‌گرتویی خه‌لکه‌که‌ی." ئه‌م خاله‌ لاوازان به‌ هه‌مان شیوه‌ ده‌سته‌په‌ردانی ده‌ره‌کی له‌ عێراقدا ئاسان کردوه‌.

که‌مکردنه‌وه‌ی جیا‌وازیه‌کان و سوودوه‌رگرتن له‌ رابردوو

کۆمه‌لگا جیا‌وازه‌کانی نیو عێراق ده‌توانن له‌ رێگای گوێپینی رێچکه‌ی مملانییه‌کان پیکه‌وه‌ژیان به‌ده‌سته‌په‌ینن. له‌ رێگای یارمه‌تیدانی هاو‌لاتیان و به‌شدار ییککردنیان له‌ پرۆسه‌ی ناسته‌وایی و دروستکردنی ئابوریه‌کی به‌هێز، بپارێدنه‌ستان ده‌توانن سه‌قامگیری و ناشتی و خۆشگوزهرانی به‌دیبه‌په‌ینن. پوونه‌ که‌ به‌بێ ئه‌نجامدانی ناسته‌وایی، ئه‌و ده‌ستکه‌وتانه‌ی به‌دیها‌توون وه‌کو به‌زاندنی داعش و سه‌رکه‌وتنه‌ سه‌ربازیه‌کانی دیکه‌ له‌ده‌ست بچن و له‌یاد بکریئن.

يەكپىك لە نىشانەكانى سەرکەوتنى ئاشتەوايى، كۆكردنەوى لايەنە پەيوەندىدارەكانە بۇ تاووتوۋىكىردنى بابەتەكان بەكراوھىيى و بەين ھەستىكىردن بە بوونى مەترسى و تۆلەسەندەنەوہ. ھەلبەتە، بەدرىژايى كۆبوونەوہكان لە شارى نەجەف، سىياسەتمەدارە كورد و شىعەكان پوانگە و بىر و بۆچوونى خۇيان سەبارەت بە داھاتو خستە پوو و بەگشتى ئامازەيان بەوہدا كە بەدېھىئانى دىموكراسىيەت و سەقامگىرى لەسەر بنەماي سەرورەي ياسا تەنھا رېنگەي چارەسەرە. ئەوان بەگشتى ھاوارابوون لەسەر ئەوہى كە ئەگەر عىراق بەھىزبوايە ئەوا بەشىكى نەدەكەوتە ژىر دەستە گرۇپە تىرورستىيەكانەوہ و دەرئەنجام ئەو ھەمو ئازار و زيان و كوشتن برىن و دارمانى ئابوورى و وىرانكارىيە فراوانە لە مولكى گشتى و خەلك، نەدەكەوتەوہ.

لېرەدا پىپويستى چارەسەر دەرەكەوئىت. ” ئىمە ھاتوین بۇ ئەوہى ئاستى تەنكزە لە نىوان ھەردولا كەم بەكەبنەوہ و ئامادەسازى بەكەين بۇ ئەنجامدانى گەفتوگۆيەكى راستەقىنە. ” ، بەگوئەرى و تەكانى سەعدى پېرە. بېگومان گەفتوگۆي راستەقىنە و راشكاو و بەگوئەرى دەستورى عىراقى، كلىلى چارەسەر كوردنى كېشە ھەلپەسىرداروہكانە لە نىوان بەغدا و ھەولېر. لەم بارەيەوہ جەغفەر ئېمىنىكى وتى ” راستە كە كۆمەلپىك بابەت ھەن كە بە بىن چارەسەر ماونەتەوہ لە نىوان ھەردولا كە بوونەتە ھۆى دروستىونى پىشپويى، بەلام ئىمە لە كۆتايىيدا بەرپرسيىن لە چارەسەر كوردنى ئەم كېشەنە. رەنگە بۆچوونى جىاوازمان ھەبىت لە سەر پرۆسەي چارەسەر كوردنىيان بەلام ھەر چارەسەر دەبن. ” ئەوہى پىپويستە بكرىت بەدامەزراوھىيەكردنى پرۆسە و مىكانىزمى ئەنجامدانى دىالۆگە لە عىراقدا.

دەرنجام و پىشپويى پۆلەسى

ئەوہى بەدى دەكرىت ئەوہىيە كە ھەلپىكى مېژووى ھاتۆتە پىش بۇ دروستىكردنى حكومەتپىكى تازە و ھەمەگىر لە عىراقدا. بېگومان لە بەرژەوہندى ھىچ لايەنپىك نىيە كە لە قەيراندا بەمىپىتەوہ. تا ئاستىك، ھەموو لايەنەكان بە لايەنى كوردپىشەوہ كە بەشدارن لە حكومرانى لە بەغدا لە سالى ۲۰۰۳وہ، بەرپرسيىن لە سەرکەوتويى و شكستى ئەزموونى حكومرانى لە عىراق. ھەريەك لە بەغدا و ھەولېر دەبىت سوود لە رابردوويان و ھەرگىن و ھەريئان لە بەھىزكردنى دامودەزگاكانى ھەردوو پايەتەخت بەكەن. ھەردوو لايەن دەبىت ھەول بەن جىاوازيەكان كەم بەكەنەوہ لە كاتىكدا كە قەبارەي كېشەكان بچووكن و مايەي چارەسەر كوردن.

بەدېھىئانى ھاوبەشى راستەقىنە دەبىت بىيئە كارى سەرەكى ھەردولا چونكە لە نەبوونىدا كۆمەلپىك ناكۆكى سەريان ھەلدا لە نىوان لايەنەكان. بۇ نموونە، لايەنى كوردى دەپەوئىت بە يەكسانى مامەلەي لەگەلدا بكرىت لە نىو پرۆسەي سىياسىدا، نەك وەك بەشدارىكەر. ” لەمرۇدا، كېشەكە ئەوہىيە كە ئەو عەقلىتەي لە بەغدا ھەيە پرواي بە ھاوبەشى نىيە؛ بە كورد وترا ئەبى پەرىسپارىيەتيەكان بەگىرئە ئەستۆ بىن ئەوہى مافەكانى بەدرىت؛ حكومەتى عىراقى بە عەقلىتەي براوہ و دۇراوہ كاردەكات، بەوتەي ھادى عەلى. لەم بارەيەوہ، بەغدا، دەبىت ھەولى جدى بدات گرژيەكان لەگەل ھەولېر ھىور بكاتەوہ. لەلای خۆيەوہش مەحموو رەزا، پەرلەمانتارى عىراق لەسەر لىستى بزوتنەوہي گۇران، گوتى ” زۇران لە ئىمە دەولەتى ھاوالاتى و دىموكراسىيەتى عىراقى پىن باشتەرە لە دەولەتى نادىموكراسى كوردى، بۆيە دەبى ئەولەويەتەمان بۇ دروستىكردنى حوكمى دروست بىن.”

بەشدارىوانى مېزگىردەكە لە دىوى رېكخراوہ شىعەكاندا برىتى بوون لە ناسر ئەلروبيەيى، سەر كوردە لە نىو سەدرىيەكان و ھەزىرى پىشپويى كار و كاروبارى كۆمەلپەيتى و عەدنان ئەلزەرفى، سەرۆكى بزوتنەوہي وەفائ كە بەشىكە لەو ھاوپەيمانىيەتيەي ھەيدەر عەبادى سەرۆكايەتى دەكات و سامى ئەلەسكەرى، سەر كوردە لە ھاوپەيمانى دەولەتى ياسا و پراوژىكارى نورى ئەلمالىكى – جىگىرى سەرۆك كۇمار، و ئەحمەد ئەلفەتلاوى، ئەندامى مەكتەبى سىياسى بزوتنەوہي نەتەوہيى ھىكەمە بوون. لەبەر ئەوہى مېزگىردەكە (بەپىچەوانەي سىمىنارەكەي پىشتر) بەپى رىئىمايى چاتام ھاوس بوو، گوتەكانى مېزگىردەكە بەبى ناو دەمىننەوہ، بەلام ئەوانە بە شىپوہيەكى گشتى جەختيان لەوہ كوردەوہ كە بەھەمان شىپوہ، دەبىت ھەولېرىش ھەولېدات كېشەكانى لەگەل بەغدا چارەسەر بكات. ھاوكات ” پىپويستە كورد بەروونى قبولى برىارى دادگاي فېدرالى بكات و ھەندىك لەدەسەلەتەكانى بداتە دەسەلاتى فېدرالى. ” لەم بارەيەوہ، يەكپىك لەو سەر كوردانە گوتى ” كوردستان وەكو دەولەتپىك لەناو دەولەتپىكى دىكە رەفتار دەكات و ئەگەر ئەمە گۇرانكارى بەسەردا نەئەت، ئەم رەفتارە دەبىتە ھۆكارى لاوازكردنى حكومەتى فېدرالى ”.

ھەروہا سىياسەت دارىژەرە شىعەكان لۆمەي حكومەتى ھەرىمى كوردستانيان كورد بەوہى كە سودى لەبوونى بە بەشىك لە عىراق كوردە بىن ئەوہى لە بەرامبەردا سودى ئەوتوى بۇ عىراق ھەبوئىت. بۇ نموونە، حكومەتى ھەرىم لە ۱۷% ي بودجەي گشتى عىراق وەرگرتوہ بىن ئەوہى داھاتەكانى بەگەرپىتەوہ بۇ خەزىنەي حكومەت لە بەغدا. ھەروہا، حكومەتى ھەرىم داھاتى خالە سنورىيەكان و رسومات و داھاتى نەوت نانپىرت بۇ بەغدا لە كاتىكدا حكومەتى ھەرىم كۆنترۆلى سنورەكان لەگەل توركييا و ئىران و فرۆكەخانى سلىمانى و دەھكىش دەكات.

زیاد له وهش، حکومهتی ههریمی کوردستان ده‌بیت هه‌ولی زیاتر بدات بۆ ئه‌وی هاو‌لاتی عێراق هه‌ست بکات که ههریمی کوردستان به‌شیکه له عێراق، چونکه ” ئیمه نامانه‌وێت هاو‌لاتی عێراقی باشور و ناوهند وا هه‌ست بکه‌ن که ئه‌وان له عێراق نین کاتیک که سهردانی هه‌ولێر ده‌که‌ن”. لایه‌نی کوردی ده‌بیت ئه‌وه پوون بکاته‌وه که ئایا ئه‌یه‌وێت بپێته سه‌ربه‌خۆ یاخود ئه‌یه‌وێت وه‌ک به‌شیک عێراق بپینێته‌وه. ” دياره سیسته‌می حکومرانی له عێراقدا پێویستی به‌ گورانکاریه و ده‌ستوره‌که‌شی ده‌بیت به‌ گشی جێبه‌جێبکری. ئاماژه به‌وه درا که ” ئیمه ناتوانین به‌ عێراق بلیین ده‌وله‌تیکی فیدرالی له کاتیکدا ته‌نها یه‌ک ههریمیکی فیدرالی هه‌یه.”

جگه له‌مه‌ش، پێویسته‌ سیاسه‌تداریزه‌رانی هه‌ردوو لایه‌ن بره‌و به‌ شوناسی نه‌ته‌وه‌یی عێراقی بدن و شوناسه‌ لاوه‌کیه‌کان بخه‌نه‌ لاوه. له‌سه‌ر ئه‌م بابته، یه‌کێک له‌سه‌رکرده‌ شیعه‌کان وتی ” کیشه‌که ئه‌وه‌یه که لایه‌نی کوردی خۆیان وه‌کو عێراقی دانائین به‌لکو ئه‌وان خۆیان وه‌کو به‌شیک له‌ کوردستانی گه‌وره‌ داده‌نێن، له‌هه‌مان کاتدا، شیعه‌کان خۆیان وه‌ک به‌شیک له‌ هیلالی شیعی داده‌نێن و سونه‌کانیش خۆیان وه‌ک به‌شیک له‌ هیزیکی سوونی ناوچه‌یی داده‌نێن. ” ئه‌مه پێویستی به‌ گورانکاریه و تیکرای لایه‌نه‌کان ده‌بیت بره‌و به‌ هه‌ستی نه‌ته‌وه‌یی گشتگیر بدن.

له‌ کۆتاییدا، ئه‌رکی هه‌موو سیاسه‌تداریزه‌رانه که هه‌ولێده‌ن مافه‌کانی تیکرای لایه‌نه‌کان فه‌راهه‌م بکه‌ن به‌بێ گوێدان به‌ ئینتیمای ئیتنی و ئاینی و ناوچه‌یی. به‌لام، پێش جێبه‌جێکردنی ئه‌م خاله، دبیت ده‌سه‌لاتداران ئاگاداری کیشه‌کانی تیکرای خه‌لک بینه‌وه دوریکه‌ونه‌وه له‌ ته‌نها گوێدان به‌ ده‌نگه‌رکانیان. ئه‌مه‌ش په‌نگه‌ پێویستی به‌ دامه‌زراندنی کۆمیته‌یه‌ک بێت که بتوانێت دیراسه‌تی هه‌موو کیشه‌و پێداویسته‌یه‌کان بکات له‌ سه‌ر ئاستی عێراق و دوا‌جار چاره‌سه‌ر پێشکەش بکات، ئه‌مه پێشنیازی زۆریک له‌ ئاماده‌بوون بوو.

له‌ میانێ پێشکە‌شکردنی وتاره‌که‌یدا، دلاوه‌ر عه‌لاه‌دین، سه‌رۆکی ئینستیتوتی مێری جه‌ختی له‌ سه‌روه‌رکردنی یاسا و دامه‌زراندنی بنه‌ماکانی سیسته‌می حکومرانی دروست کردوه‌وه و گو‌تی ” کاتی ئه‌وه هاتوه‌وه که ئالوگۆری روانگه‌کان له‌سه‌ر چۆنیتی جێبه‌جێکردنی ده‌ستور بکری به‌ ناوه‌رۆکه‌ تیروته‌سه‌له‌که‌یه‌وه و توێژی سیاسه‌تمه‌دارانیش بۆشاییه‌ یاساییه‌کان پر بکه‌نه‌وه و کار بۆ سه‌ربه‌خۆکردنی دادگا بکه‌ن، وه‌ کاتی ئه‌وه هاتوه‌وه که په‌یوه‌ندی نیوان هه‌ولێر و به‌غدا به‌ دامه‌زراره‌وه‌یی بکری له‌سه‌ر بنه‌مای شه‌راکه‌تی ده‌سه‌لات و برپاری سیاسی به‌پێی دیموکراسیه‌تی ته‌وافوقیی.”

به‌کارهێنانی وه‌کو سه‌رچاوه: یاسر کوتی، خۆگر وریا (٢٠١٨) ناسۆی ناسته‌وایی نیوان کورد و شیعه له‌ عێراق، سهرنجی سیاسی.

به‌رگی ٤، ژماره ١٨، ٢٠١٨

ئه‌م بیرو رایانه‌ی له‌م بابته‌دا خراونه‌ته‌په‌و بیروبو‌چونی نوسه‌ر خۆین و مه‌رج نیه‌ که بیروبو‌چونی ئینستیتوتی مێری بن.